

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2009/24/EY,

annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009,

tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta

(Kodifioitu toisinto)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

vuoksi pitää keskeisenä yhteisön teollisen kehityksen kan-
nalta.

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja
erityisesti sen 95 artiklan,

- (4) Tietyt tietokoneohjelmien oikeudellista suojaa koskevat erot jäsenvaltioiden lainsäädännössä vaikuttavat välittömästi ja kielteisesti sisämarkkinoiden toimintaan tietokoneohjelmien osalta.

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

- (5) Olemassa olevat erot, joilla on edellä mainittuja vaikutuksia, on poistettava ja uusien erojen syntyminen estettävä, kun taas eroja, jotka eivät merkittävästi haittaa sisämarkkinoiden toimintaa, ei tarvitse poistaa tai estää syntymästä.

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä ⁽²⁾

sekä katsovat seuraavaa:

- (6) Vastaavasti tietokoneohjelmien suojan yhteisön oikeudellinen kehys voidaan alkuvaiheessa rajoittaa sen vahvistamiseen, että jäsenvaltioiden tulee suojata tietokoneohjelmia tekijänoikeuslainsäädännössä tarkoitettuina kirjallisina teoksina, ja edelleen sen vahvistamiseen, keitä ja mitä suojan tulisi koskea, mihin yksinoikeuksiin suojaa nauttivien tulisi voida vedota tiettyjen toimien sallimiseksi tai kieltämiseksi sekä kuinka kauan suojan tulisi kestää.

(1) Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14 päivänä toukokuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY ⁽³⁾ sisältöä on muutettu ⁽⁴⁾. Tämän takia mainittu direktiivi olisi selkeyden ja järjeistämisen vuoksi kodifioitava.

(2) Tietokoneohjelmien kehittäminen vaatii huomattavia inhimillisiä, teknisiä ja taloudellisia voimavaroja, samalla kun tietokoneohjelmien jäljentämisestä aiheutuvat kustannukset jäävät murto-osaan siitä, mitä niiden itsenäinen kehittäminen vaatii.

- (7) Tässä direktiivissä 'tietokoneohjelmalla' tarkoitetaan missä tahansa muodossa olevia ohjelmia, laitteistoon sisältyvät ohjelmat mukaan lukien. Tämä käsite sisältää myös tietokoneohjelman kehittämiseen tähtäävän valmistelevan suunnittelutyön, jos valmisteleva työ on luonteeltaan sellaista, että sen tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tietokoneohjelma.

(3) Tietokoneohjelmilla on yhä suurempi merkitys useilla eri aloilla, ja tietokoneohjelmateknologiaa voidaan tämän

- (8) Niihin arviointiperusteisiin, joita sovelletaan ratkaistaessa, voidaanko tietokoneohjelmaa pitää omaperäisenä teoksena, ei tule sisällyttää ohjelman laatua tai esteettistä arvoa koskevia seikkoja.

⁽¹⁾ EUVL C 204, 9.8.2008, s. 24.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 17. kesäkuuta 2008 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 23. maaliskuuta 2009.

⁽³⁾ EYVL L 122, 17.5.1991, s. 42.

⁽⁴⁾ Katso liitteessä I oleva A osa.

- (9) Yhteisö on täysin sitoutunut edistämään kansainvälistä standardointia.
- (10) Tietokoneohjelman tarkoituksena on kommunikoida ja toimia yhdessä tietokonejärjestelmän muiden komponenttien sekä käyttäjien kanssa, minkä vuoksi looginen sekä määrättyissä tilanteissa fyysinen yhteenliittäminen ja vuorovaikutus ovat edellytyksenä sille, että kaikki ohjelmiston ja laitteiston osat voivat toimia muiden ohjelmistojen ja laitteistojen sekä käyttäjien kanssa kaikilta osiltaan siten kuin niiden on tarkoitettu toimivan. Ohjelman osia, jotka mahdollistavat tällaisen yhteenliittämisen sekä vuorovaikutuksen ohjelmiston ja laitteiston osien välillä, kutsutaan yleisesti "rajapinnoiksi". Tätä toiminnallista yhteenliittämistä ja vuorovaikutusta kutsutaan yleisesti "yhteentoimivuudeksi"; tällainen yhteentoimivuus voidaan määritellä kyvyksi vaihtaa tietoa sekä molemminpuolisesti käyttää näin vaihdettua tietoa.
- (11) Epäilysten välttämiseksi on tehtävä selväksi, että ainoastaan tietokoneohjelman ilmaisumuotoa suojataan ja että ideat ja periaatteet, jotka sisältyvät ohjelman eri osiin, rajapintoihin sisältyvät ideat ja periaatteet mukaan lukien, eivät saa tämän direktiivin mukaista tekijänoikeudellista suojaa. Tämän tekijänoikeudellisen periaatteen mukaisesti, siinä laajuudessa kuin logiikka, algoritmit ja ohjelmointikieliet sisältävät ideoita ja periaatteita, nämä ideat ja periaatteet eivät saa tämän direktiivin mukaista suojaa. Jäsenvaltioiden lainsäädännön ja oikeuskäytännön sekä kansainvälisten tekijänoikeussopimusten mukaisesti näiden ideoiden ja periaatteiden ilmaisumuodon tulee saada tekijänoikeudellista suojaa.
- (12) Tässä direktiivissä 'vuokraamisella' tarkoitetaan määräajaksi ja voitonhankkimistarkoituksessa tapahtuvaa tietokoneohjelman tai sen kappaleen käytettäväksi antamista; tämä käsite ei sisällä julkista lainaamista, joka näin ollen ei kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.
- (13) Tekijälle kuuluviin yksinoikeuksiin, joiden nojalla hän voi estää teoksensa luvattoman toisintamisen, olisi tehtävä rajoitettu poikkeus tietokoneohjelmien osalta, jotta voidaan sallia ohjelman laillisesti hankkineen henkilön suorittama ohjelman käytön kannalta teknisesti tarpeellinen toisintaminen. Tämä merkitsee, ettei ohjelman tietokoneen muistiin lukemista ja ajamista, jotka ovat laillisesti hankitun tietokoneohjelman kappaleen käytön kannalta välttämättömiä toimia, eikä ohjelmaan sisältyvien virheiden korjaamista voida kieltää sopimuksella. Jos erityisiä sopimusmääräyksiä ei ole, etenkin tapauksissa, joissa ohjelman kappale on myyty, ohjelman kappaleen laillisesti hankkinut henkilö saa ryhtyä kaikkiin muihinkin ohjelman käytön kannalta välttämättömiin toimiin, jotka ovat ohjelman alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisia.
- (14) Henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei saa estää suorittamasta toimia, jotka ovat välttämättömiä ohjelman toiminnan tarkkailemisen, tutkimisen tai kokeilemisen kannalta, jos mainitut toimet eivät loukkaa ohjelmaan olevaa tekijänoikeutta.
- (15) Sen koodin muodon luvaton toisintaminen, kääntäminen, sovittaminen tai muuttaminen, jossa tietokoneohjelman kappale on saatettu saataville, on tekijän yksinoikeuteen kohdistuva loukkaus. Tietyissä tapauksissa ohjelman koodin toisintaminen ja sen muodon kääntäminen ovat kuitenkin välttämättömiä sen tiedon hankkimiselle, joka on itsenäisesti kehitetyn ohjelman ja muiden ohjelmien välisen yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen. Ainoastaan näissä rajoitetuissa tapauksissa ohjelman kappaleen käyttämiseen oikeutetun itsensä suorittama tai hänen lukuunsa tapahtuvaa toisintamista ja kääntämistä on siten pidettävä oikeutettuna ja hyvän tavan mukaisena, eikä sen tällöin voida katsoa edellyttävän oikeudenhaltijan lupaa. Tämän poikkeuksen tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi kaikkien tietokonejärjestelmän osien, muiden valmistajien valmistamat osat mukaan lukien, kytkeminen siten, että ne voivat toimia yhdessä. Sellaista tekijän yksinoikeuteen kohdistuvaa poikkeusta ei saa soveltaa tavalla, joka vahingoittaa oikeudenhaltijan oikeutta tai joka on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa.
- (16) Tekijänoikeuslainsäädännön mukainen tietokoneohjelmien suoja ei kyseeseen tulevaisissa tapauksissa saa estää muiden suojamuotojen soveltamista. Kaikkien sopimusmääräysten, jotka ovat analysointia koskevien tämän direktiivin säännösten tai tässä direktiivissä säädettyjen varmuuskappaleen valmistamista tai ohjelman toiminnan tarkkailemista, tutkimista tai kokeilemistä koskevien poikkeusten vastaisia, on oltava mitättömiä.
- (17) Tämän direktiivin säännökset eivät rajoita perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan kilpailusääntöjen soveltamista, jos määräävässä asemassa oleva toimittaja kieltäytyy luovuttamasta tietoja, jotka ovat välttämättömiä tässä direktiivissä tarkoitettun yhteentoimivuuden kannalta.
- (18) Tämän direktiivin säännökset eivät saisi rajoittaa niiden jo annettujen yhteisön oikeuden erityissäännösten soveltamista, jotka koskevat rajapintojen julkistamista teleliikennealalla, eikä niiden neuvoston päätösten soveltamista, jotka koskevat tietoliikenne- ja teleliikennealalla tapahtuvaa standardointia.

- (19) Tämä direktiivi ei vaikuta sellaisiin Bernin yleissopimuksen mukaisiin kansalliseen lainsäädäntöön sisältyviin rajoituksiin, joita tämä direktiivi ei koske.
- (20) Tämä direktiivi ei saa vaikuttaa jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä I olevassa B osassa mainittuja määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Suojan kohde

- Jäsenvaltioiden on tämän direktiivin säännösten mukaisesti annettava tietokoneohjelmille tekijänoikeudellista suojaa kirjallisina teoksina, joita tarkoitetaan kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyssä Bernin yleissopimuksessa. Tässä direktiivissä 'tietokoneohjelmilla' tarkoitetaan myös valmistettavaan suunnitteluun liittyvää aineistoa.
- Tämän direktiivin mukainen suoja koskee kaikkia tietokoneohjelman eri ilmaisumuotoja. Ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, rajapintoihin sisältyvät ideat ja periaatteet mukaan lukien, eivät saa tekijänoikeudellista suojaa tämän direktiivin nojalla.
- Tietokoneohjelmaa suojataan, jos se on omaperäinen siinä merkityksessä, että se on tekijänsä henkinen luomus. Muita arviointiperusteita ei saa soveltaa arvioitaessa, suojataanko ohjelmaa.
- Tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan myös sellaisiin ohjelmiin, jotka on luotu ennen 1 päivää tammikuuta 1993, sanotun kuitenkin rajoittamatta ennen mainittua päivää suoritettuja toimia tai hankittuja oikeuksia.

2 artikla

Tietokoneohjelman tekijä

- Tietokoneohjelman tekijänä pidetään sitä luonnollista henkilöä tai luonnollisten henkilöiden ryhmää, joka on luonut tietokoneohjelman taikka, jos jäsenvaltion lainsäädäntö sen sallii, oikeushenkilöä, jota kyseisen lainsäädännön mukaan pidetään oikeudenhaltijana.

Jos jäsenvaltion lainsäädännössä tunnustetaan yhteisteokset, henkilöä, jonka kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan katsotaan luoneen teoksen, pidetään sen tekijänä.

- Jos tietokoneohjelman on luonut luonnollisten henkilöiden ryhmä yhteisesti, yksinoikeudet kuuluvat näille henkilöille yhteisesti.

- Jos tietokoneohjelman on luonut työntekijä työtehtäviään suorittaessaan tai työnantajansa antamien ohjeiden mukaisesti,

työnantajalla yksin on oikeus määrätä kaikista taloudellisista oikeuksista näin luotuun tietokoneohjelmaan, jollei toisin ole sovittu.

3 artikla

Suojaan oikeutetut

Suoja myönnetään kaikille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, jotka ovat kirjallisia teoksia koskevien kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön säännösten nojalla oikeutettuja suojaan.

4 artikla

Yksinoikeudet

- Jollei 5 tai 6 artiklasta muuta johdu, 2 artiklassa tarkoitettujen oikeudenhaltijan yksinoikeudet käsittävät oikeuden seuraaviin toimiin tai niiden sallimiseen:
 - tietokoneohjelman tai sen osan pysyvä tai tilapäinen toisintaminen millä tavoin ja missä muodossa tahansa. Jos tietokoneohjelman lukeminen tietokoneen muistiin, näyttäminen, ajaminen, siirtäminen tai tallentaminen edellyttää tällaista toisintamista, nämä toimet edellyttävät oikeudenhaltijan suostumusta;
 - tietokoneohjelman kääntäminen, muuntaminen, sovittaminen ja muunlainen muuttaminen sekä näiden toimien tulosten toisintaminen rajoittamatta kuitenkaan ohjelmaa muuttaneen henkilön oikeuksia;
 - alkuperäisen tietokoneohjelman tai sen kappaleiden levitys yleisölle vuokraamalla tai millään muulla tavalla.

- Kun oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokoneohjelman kappaleen yhteisössä, oikeudenhaltijan oikeus kyseisen kappaleen levittämiseen yhteisössä raukeaa, lukuun ottamatta oikeutta valvoa ohjelman tai sen kappaleen vuokraamista edelleen.

5 artikla

Yksinoikeuksia koskevat poikkeukset

- Jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu, 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen toimet eivät edellytä oikeudenhaltijan suostumusta, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan lukien.

- Henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei voida sopimuksin kieltää valmistamasta varmuuskappaletta, sikäli kuin se on tämän käytön kannalta tarpeen.

3. Henkilö, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelman kappaletta, saa ilman oikeudenhaltijan suostumusta tarkkailla, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman osan perustana, jos hän tekee sen ohjelman tietokoneen muistiin lukemisen, näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä, joihin hänellä on oikeus.

6 artikla

Analysointi

1. Oikeudenhaltijan suostumusta ei vaadita, jos koodin toisintaminen ja sen muodon kääntäminen 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettu tavoin on välttämätöntä sellaisten tietojen hankkimiseksi, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteentoimivuus itsenäisesti luodun tietokoneohjelman ja muiden ohjelmien välillä, ja seuraavat edellytykset täytyvät:

- a) nämä toimet suorittaa lisenssinhaltija tai muu henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelman kappaletta, taikka heidän lukuunsa henkilö, jolla on siihen oikeus;
- b) yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellinen tieto ei aikaisemmin ole ollut helposti ja nopeasti a alakohdassa tarkoitettujen henkilöiden saatavilla;
- c) nämä toimet rajoittuvat niihin alkuperäisen ohjelman osiin, jotka ovat yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen.

2. Tietoja, jotka on saatu 1 kohdan säännöksiä sovellettaessa, ei saa näiden säännösten mukaisesti:

- a) käyttää muuhun tarkoitukseen kuin itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden aikaansaamiseen;
- b) antaa muille, ellei se ole tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden kannalta;
- c) käyttää ilmaisumuodoltaan huomattavassa määrin samanlaisen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen taikka muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen.

3. Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen määräysten mukaisesti tämän artiklan säännöksiä ei saa tulkita niin, että niitä voidaan soveltaa tavalla, joka aiheuttaa haittaa oikeudenhaltijan oikeutetuille eduille tai on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa.

7 artikla

Erityiset suoja koskevat toimenpiteet

1. Rajoittamatta 4, 5 tai 6 artiklan soveltamista jäsenvaltioiden on kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toteutettava aiheelliset oikeussuojakeinot sellaista henkilöä vastaan, joka toteuttaa jonkin seuraavista toimista:

- a) sellaisen tietokoneohjelman kappaleen liikkeelle laskeminen, jonka henkilö tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi;
- b) sellaisen tietokoneohjelman kappaleen hallussapito kaupallisia tarkoituksia varten, jonka henkilö tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi;
- c) sellaisten välineiden liikkeelle laskeminen tai hallussapito kaupallisia tarkoituksia varten, joiden yksinomaisena käyttötarkoituksena on helpottaa tietokoneohjelman suojaamiseen mahdollisesti käytetyn teknisen apuvälineen luvaton poistamista tai kiertämistä.

2. Jokainen tietokoneohjelman laitton kappale voidaan takavarikoida asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen välineiden on takavarikoitava.

8 artikla

Muiden säännösten soveltaminen

Tämän direktiivin säännökset eivät vaikuta muihin lain säännöksiin, jotka koskevat etenkin patenteja, tavaramerkkejä, vilpillistä kilpailua, liikesalaisuuksia, puolijohdetuotteiden suojausta tai sopimusoikeutta.

Kaikki sopimusmääräykset, jotka ovat 6 artiklan säännösten tai 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjen poikkeusten vastaisia, ovat mitättömiä.

9 artikla

Toimittaminen

Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset komissiolle.

*10 artikla***Kumoaminen**

Kumotaan direktiivi 91/250/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna liitteessä I olevassa A osassa mainitulla direktiivillä, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä I olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä II olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

*11 artikla***Voimaantulo**

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

*12 artikla***Osoitus**

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 23 päivänä huhtikuuta 2009.

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies
H.-G. PÖTTERING

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
P. NEČAS

LIITE I

A OSA

Kumottu direktiivi ja sen muutos**(10 artiklassa tarkoitettu)**

Neuvoston direktiivi 91/250/ETY
(EYVL L 122, 17.5.1991, s. 42)

Neuvoston direktiivi 93/98/ETY
(EYVL L 290, 24.11.1993, s. 9)

Ainoastaan 11 artiklan 1 kohta

B OSA

Määräajat kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle**(10 artiklassa tarkoitettu)**

Direktiivi	Määräpäivä, joka koskee saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä
91/250/ETY	31 päivä joulukuuta 1992
93/98/ETY	30 päivä kesäkuuta 1995

LIITE II

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 91/250/ETY	Tämä direktiivi
1 artiklan 1, 2 ja 3 kohta	1 artiklan 1, 2 ja 3 kohta
2 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke	2 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
2 artiklan 1 kohdan toinen virke	2 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
2 artiklan 2 ja 3 kohta	2 artiklan 2 ja 3 kohta
3 artikla	3 artikla
4 artiklan johdantokappale	4 artiklan 1 kohdan johdantokappale
4 artiklan a alakohta	4 artiklan 1 kohdan a alakohta
4 artiklan b alakohta	4 artiklan 1 kohdan b alakohta
4 artiklan c alakohdan ensimmäinen virke	4 artiklan 1 kohdan c alakohta
4 artiklan c alakohdan toinen virke	4 artiklan 2 kohta
5, 6 ja 7 artikla	5, 6 ja 7 artikla
9 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke	8 artiklan 1 kohta
9 artiklan 1 kohdan toinen virke	8 artiklan 2 kohta
9 artiklan 2 kohta	1 artiklan 4 kohta
10 artiklan 1 kohta	—
10 artiklan 2 kohta	9 artikla
—	10 artikla
—	11 artikla
11 artikla	12 artikla
—	Liite I
—	Liite II